

Beschermde grote bosmuis verovert Nederland

Tekst en foto's: Remco Ploeg en John Melis,

JM ecologie

Contact: info@jmecologie.nl

De bosmuis (*Apodemus sylvaticus*) is één van de algemeenste muizensoorten van Nederland. Zijn uit de kluiten gewassen broer, de grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*), is een heel stuk zeldzamer en geniet daarom een nationale beschermingsstatus volgens de Wet natuurbescherming. De soort is echter al jaren aan een razendsnelle opmars bezig en de ene na de andere provincie mag zich een muizensoort rijker rekenen.

Uiterlijk lijkt de grote bosmuis op een gewone bosmuis, maar dan een slagje groter.

Herkenning en areaal

De grote bosmuis heeft zijn naam niet gestolen. De soort is gemiddeld een stuk forser dan de bosmuizen die we al langer kennen. Ook zijn wetenschappelijke soortnaam (*flavicollis*) helpt ons bij de herkenning van de grote bosmuis. Deze verwijst naar de gele halsband die zich over de gehele breedte van de hals uitstrekt. De grote bosmuis kan in grote delen van Europa worden gevonden: noordelijk tot halverwege in Zweden, oostelijk tot in de Oeral en zuidelijk tot in het zuiden van Griekenland. Hoewel de soort in het westelijke areaal tot ver in Groot-Brittannië en Spanje voorkomt, ontbreekt de grote bosmuis in grote delen van Nederland, België en de westelijke helft van Frankrijk. Daar komt, in ieder geval in Nederland, snel verandering in.

Binnenkomst in Nederland

Al in 1996 durfden de eerste muizenonderzoekers te spreken over een mogelijke uitbreiding van de toen nog zeer zeldzame grote bosmuis in ons land. Aanleiding voor deze hypothese was de vangst van meerdere grote bosmuizen enkele kilometers

buiten het tot dan toe bekende verspreidingsgebied in het uiterste zuiden van Limburg. In 2006 werd de eerste vondst in Gelderland een feit waarna de provincies Groningen (2009), Overijssel (2010) en Drenthe (2012) vanuit het oosten werden gekoloniseerd. Inmiddels is de grote bosmuis in het oosten geen zeldzame verschijning meer en is de soort verder westelijk opgerukt tot in Friesland.

Gewone bosmuis versus grote bosmuis

De beide bosmuissorten zijn nauw verwant en vertonen veel overlap in habitatvoorkeur. Op plaatsen elders in Europa waar beide soorten al langer samenleven, lijkt de grote bosmuis zich vooral op te houden in oude bossen, terwijl de gewone bosmuis zich meer beperkt tot de bosranden, ook nabij bewoning. In het oosten van Groningen en Drenthe leverden onderzoeken echter verhoudingen in het voordeel van de grote bosmuis op, ook buiten oude bossen. Het effect op de verspreiding van de gewone bosmuis is nog onbekend.

Toekomst

Gezien de constante uitbreiding die nu wordt waargenomen, kan worden verwacht dat de definitieve verspreidingsgrenzen nog niet zijn bereikt. Het steeds ouder worden van de Nederlandse bossen en de toenemende verbinding van natuurgebieden zal hier zeker aan bijdragen. Waar de grenzen aan het verbreidingsvermogen van de grote bosmuis liggen is nog onbekend. De soort lijkt zich momenteel

De grote bosmuis kan worden herkend aan de gele halsband over de gehele breedte van de hals.

te beperken tot de hogere zandgronden en het heuvelland van Zuid-Limburg. Of de grote bosmuizen de laagveen-, zeeklei- en duingebieden van Nederland gaan veroveren, zal in de toekomst moeten blijken.

Bescherming

De nationale beschermingsstatus van de grote bosmuis maakt zijn opmars extra interessant. Ecologen beoordelen ruimtelijke ingrepen op mogelijke negatieve gevolgen voor beschermde soorten. Door de opmars is het van belang dat ecologen meer rekening met deze soort houden bij hun beoordeling. Plaagdierbeheersers zullen alert moeten zijn op de mogelijkheid dat grote bosmuizen als bijvangst kunnen optreden. Indien dit vermoeden bestaat, is het belangrijk om hier -met borstfoto en vangstlocatie- melding van te maken om de opmars te monitoren. Bewust op de soort vangen is wettelijk verboden.

Wanneer de grote bosmuis zich verder blijft uitbreiden, zal de houdbaarheid van de wettelijke bescherming op den duur moeten worden heroverwogen. Soms is de consequentie dat een voorheen onbeschermde soort alsnog bescherming behoeft. In het geval van de grote bosmuis gaat dit in de toekomst wellicht betekenen dat bescherming niet langer meer nodig is.